

Anmälan gällande Västerviks gymnasium i Västerviks kommun

Beslut

Skolinspektionen förelägger Västerviks kommun att senast den 1 oktober 2018 tillse

- att alla elever vid Västerviks gymnasium har lika tillgång till utbildning oberoende av geografisk hemvist och sociala eller ekonomiska förhållanden samt att eleverna utan kostnad har tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. I detta ingår att eleverna ska ha tillgång till en dator i den utsträckning utbildningens upplägg förutsätter, utan att tillgången villkoras av att vårdnadshavare eller elev skriver under i ärendet aktuellt avtal.

Vidtagna åtgärder ska senast samma dag redovisas skriftligt för Skolinspektionen. Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd.

Ärendet

Skolinspektionen har den 24 januari 2018 tagit emot en anmälan som rör Västerviks gymnasium och skolans utlåning av bärbara datorer till eleverna. Skolinspektionen utreder i ärendet om Västerviks kommun, som är huvudman för verksamheten, har följt bestämmelserna i skollagen (2010:800) om lika tillgång till utbildning och kostnadsfri tillgång till lärverktyg.

Anmälaren har angett bl.a. följande

Anmälaren har i egenskap av vårdnadshavare för en elev vid skolan skrivit under ett avtal om lånedator. Eleven tappade senare datorn, som gick sönder. Eleven vände sig till skolexpeditionen och beställde reparation av datorn. Anmälaren fick därefter en faktura på 2 720 kr. Anmälaren har anmält skadan till försäkringsbolag och betalat 1500 kr i självrisk. Anmälaren kräver ingen ersättning från skolan men ifrågasätter om förfarandet är tillåtet.

Västerviks kommun har angett bl.a. följande

De bärbara datorerna som lånas ut till eleverna är att betrakta som lärverktyg. De används i det dagliga arbetet på olika sätt i kommunikation mellan lärare och elev, skrivprocesser, kunskapsredovisningar och i samband med nationella prov.

En elev får använda lånedatorn kostnadsfritt under tiden eleven är inskriven vid skolan. Vid skolstart tecknas ett avtal med elev eller vårdnadshavare, "Regler för användande av datorer vid Västerviks gymnasium". I händelse av att en elev hanterar sin lånedator på sådant oaktsamt sätt att den behöver repareras ska eleven lämna in sin dator till Västerviks gymnasium. Skolan får sedan ett kostnadsförslag för reparation från skolans servicepartner. Kostnadsförslaget skickas därefter till vårdnadshavare om eleven är under 18 år. Av kostnadsförslaget framgår att om elev/vårdnadshavare tackar nej till att betala eller inte har egen försäkring tillhandahåller Västerviks gymnasium en annan dator till eleven under studietiden. Den datorn kan vara av äldre modell och annan prestanda.

Motivering till beslutet

Rättslig reglering

Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i denna lag (1 kap. 8 § skollagen).

Utbildningen i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri.

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel (15 kap. 17 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 374 och 415) framgår bl.a. följande. Rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet får aldrig vara beroende av en enskild persons ekonomiska förutsättningar. Utgångspunkten i den nya skollagen föreslås därför att utbildningen i gymnasieskolan ska vara avgiftsfri. Ett utslag av principen om avgiftsfrihet är att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till de läromedel och den utrustning som behövs för att få förutsättningar att nå utbildningens mål. Med lärverktyg avses den utrustning och material, förutom böcker, som eleverna behöver för att kunna nå målen för utbildningen.

Utredningen i ärendet

I dokumentet "Regler för användande av lånedator vid Västerviks gymnasium" som getts in i ärendet anges bl.a. följande.

Detta är ett avtal om lån av studiedator med möjlighet att använda datorn för privat bruk utanför skolans lokaler.

Det är viktigt att du tillsammans med föräldrar/vårdnadshavare läser igenom och skriver under att ni tillsammans tagit del av denna information. Detta är en förutsättning för att du ska få tillgång till en bärbar dator.

Förvaras under uppsikt under skoldagen alternativt inlåst när den inte används.

Får inte förvaras i elevskåp under kvällar, nätter, lediga dagar eller helger.

Eftersom eleven dagligen tar hem sin dator efter skoltid förutsätts att elevens vårdnadshavare har gällande försäkring, där försäkringsskydd av dator ingår. Skolan

rekommenderar att eleven/vårdnadshavare tecknar en tilläggsförsäkring för att täcka eventuell skada och förlust.

Om den förvaras i strid med dessa regler eller om eleven varit ovarsam eller råkat ut för en olyckshändelse svarar eleven eller elevens vårdnadshavare för de kostnader och den självrisk som kan uppstå vid förlust av eller skador på datorn eller den tillhörande utrustningen, som inte omfattas av tillverkarens garantier.

Har inte elev eller vårdnadshavare gällande försäkring kommer skolan att tillhandahålla en lånedator under resterande studietid. Detta kommer att vara en dator av äldre modell med eventuellt lägre prestanda.

Skolinspektionens bedömning

I ärendet är ostridigt att de datorer eleverna lånar är en förutsättning för att eleverna ska kunna ta del av undervisningen i skolan. Västerviks kommun har bl.a. angett att de bärbara datorerna är att betrakta som ett lärverktyg och att de används av elever i det dagliga arbetet på flera olika sätt. Skolinspektionen finner det utrett att Västerviks gymnasium har organiserat utbildningen på ett sådant sätt att datorerna är att betrakta som ett lärverktyg i skollagens mening. Därmed måste Västerviks kommun säkerställa att eleverna får tillgång till dator i den utsträckning som utbildningens upplägg förutsätter.

Det har inte framkommit att utlåningen av datorer är förenad med någon initial kostnad för eleverna vid Västerviks gymnasium. Av det i ärendet ingivna avtalet framgår dock bl.a. att undertecknandet av avtalet är en förutsättning för att eleven ska få tillgång till en bärbar dator och att eleven eller elevens vårdnadshavare svarar för de kostnader och den självrisk som kan uppstå vid förlust av eller skador på datorn, bl.a. om eleven råkat ut för en olyckshändelse. Detta innebär enligt Skolinspektionens mening att tillgången till lärverktyget är villkorat på ett sätt som inte är förenligt med skollagens krav på att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning och att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. En ordning som den här aktuella kan medföra att barn eller vårdnadshavare på grund av ekonomiska förhållanden väljer bort aktuell utbildning eller förhindras ta del av vissa utbildningsmoment för att de inte har förutsättningar att köpa en egen dator, eller motsvarande, eller för att de har svårt att överblicka vilka ekonomiska konsekvenser en underskrift av avtalet kan tänkas få. Vad som framgår i ärendet beträffande elevers möjligheter att vid händelse av skada på lånedatorn i vissa fall ges tillgång till en äldre dator av lägre prestanda föranleder ingen annan bedömning.

Även om huvudmannen har möjlighet att låta eleverna stå för enstaka hjälpmedel i gymnasieskolan så får kostnaden aldrig vara så hög att den kan riskera en enskild elevs möjlighet att genomgå en vald utbildning. Den typ av dator som ärendet avser kan därför inte heller anses vara ett sådant enstaka hjälpmedel som huvudmannen kan besluta att eleverna själva ska stå för enligt 15 kap 17 § andra stycket skollagen.

Skolinspektionen bedömer därmed att Västerviks kommun inte har följt skollagens krav på att utan kostnad tillhandahålla eleverna behövliga lärverktyg samt att alla

elever, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning, vilket är en brist. Skolinspektionen förelägger därför med stöd av 26 kap. 10 § skollagen Västerviks kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övrigt påtalande

Elever och vårdnadshavare kan på civilrättsliga grunder bli ersättningskyldiga för olika typer av sakskada. Detta regleras inte i skollagen, utan i första hand i skadeståndslagen (1972:207).

På Skolinspektionens vägnar

X Kajsa Risto

Beslutsfattare
Signerat av: Kajsa Risto

X Carl Hultsberg

Föredragande
Signerat av: Carl Hultsberg

Kopia till
Anmälaren
Rektorn